

Výhledy a rizika e-governmentu a t-governmentu v ČR

Vláda chystá revoluci ve správě administrativních agend vlády s cílem vytvořit bezpapírové kanceláře, ušetřit až třicet procent pracovních míst ve veřejné správě a přitom ještě zvýšit produktivitu a komfort kontaktu občanů a státu. Tak tuhle reklamní větu už můžete slyšet dvanáct let.

Cílem už v roce 1996 byla bezpapírová kancelář státu, dostupná na každé poště, radnici či státním úřadě. Cestovat měla data, nikoli lidé. Jeden údaj by byl vložen pouze jednou, a to kdekoli, a byl by sdílen všemi systémy. Součástí bylo plošné elektronické mýto zamezující zácpám i krádežím vozidel i elektronická čipová karta pro prokázání totožnosti, přístupu, umožňující platby v online systémech. Tím by odpadly všechny další průkazky, díky jednotnému transparentnímu bezpečnému rozhraní a public private partnership by mohly přistupovat k systému stát, pojišťovny, školy i privátní firmy. Systém sliboval lukrativní soukromé podnikání na periferii státu i soukromníkům. Například čipová karta se dá použít jako peněženka pro platbu v hypermarketu či parkovací karta i permanentka do kina či jízdenka v MHD. Data občanky by mohla být nahrána i v mobilu.

Klacky pod nohama a nastavené kapsy

Bezpečnost dat občana byla nezbytností od samého počátku. Vznikl Úřad pro ochranu osobních údajů. První klacek byl vhozen při schvalování zákona, kam si tajné služby a policie prosadily, že jich se kontroly netýkají. Vzniklo tak riziko superpolicejního státu, proti kterému by StB byla nemluvnětem. Datamining dat všech občanů a firem by dal bezpečnostním složkám nekontrolovatelnou moc. Zákon o elektronickém podpisu předložený ministrem Mlynářem byl druhou brzdou státního systému. Nedokázal definovat elektronickou realizaci ekvivalentu doporučeného dopisu a doporučeného dopisu s doručenkou. Celá agenda resortů vnitra a spravedlnosti, stejně jako zdravotnictví, zůstala papírová. Vznikla architektura certifikačních autorit.

Zde nastal třetí zádrhel. Díky poslancům pravice se do zákona dostal zákaz provozování certifikační autority státem. Bez něj by vznikl jednostranný penězovod do privátního PVT.

E-současnost a t-budoucnost

E-government je nyní ve stadiu interního propojování agend úřadů, komparace a filtrace duplicitních či nepravdivých dat a budování infrastruktury pracovišť. Prozatím mnohde offline. Online nejsou propojeny ani všechny finanční úřady – a to je jedno ministerstvo. Na cestě zůstává několik „pokud“. Pokud nebude koncepce informační politiky státu současnou vládou ODS outsourcována, aby se z ní stal kšeft pro kamarády. Pokud zůstane technologicky neutrální, z čehož nebude mít radost Microsoft. Pokud převezme transparentní bezpečné rozhraní a nezávislý systém kontroly, aby zklamaní byli špióni i někteří policisté, ale ne občané. Pokud si stát nezprivatizuje Českou poštu, když už se zbavil většiny bezpečných přenosových tras (mimo ČEZ). Pokud to vše nastane, čeká nás opravdová revoluce veřejné správy. Vládu pak úspěch, ke kterému dostane blahopřání i od opozice. Pokud bude moudrá, a nikoli arogantní a nenažraná.

Počítačově gramotná na základní úrovni už je značná část práce schopné populace, počítače a internet už jsou ve všech obcích Česka, v každé rodině už je minimálně jedno dítě, které prošlo výukou práce s počítačem, technika je na každém úřadě práce i radnici. Pošta se má do budoucna stát e-poštou. Místem pro všechny, kteří sami s počítačem ještě neumějí, nebo se už nechtějí učit. E-governmentu chybí už jen vlastní kvalitní obsah. Žádosti o výpisy z rejstříků, opisy spisů, podání i udání

bude moci zasílat každý. Mobil má také skoro každý a mnoho telefonů je dnes už miniaturizovaným počítačem se všemi možnostmi velkého PC. Robisoni mají radnici. Digitalizace televizního vysílání přináší nabídku e-governmentu do každé domácnosti jako první část t-governmentu. Zpětným kanálem interaktivity může být po vyřešení stávajících bezpečnostních děr v systému právě telefon, vybavený kamerou jako snímačem. T-governmentu tak teoreticky nestojí nic v cestě. Cestovat už mohou jen data. Přenosové rychlosti jsou dostatečné. Stát ve frontě a zoufat si z agresivně nepřijemných a nic nevěducích úřednic už není nutné. Elektronická peněženka s respektem k soukromí i bezpečnosti, se zárukou státu za provedené operace a bezpečnost transakcí umožní nejen rozvoj elektronického obchodu, ale i dokonalou autorizaci vůči státním institucím i desítkám dalších komerčních aplikací. Bude stát jako základ možných příjmů státu i budoucí podoby voleb – přechodu od parlamentní k elektronické, přímé demokracii. Volby i referenda bude možno provádět bez miliardových nákladů – jako dnes hlasování v diskusních pořadech v televizi či zadávání čísel Sportky. Vsadíte si na modrou, zelenou, nebo oranžovou?

Štěpán Kotrba, Britské listy